

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Gyurkó Annamária ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Bencze Béla ügyvéd által képviselt I. rendű, valamint a II. rendű alperesek ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Balassagyarmati Törvényszék 2018. február 19. napján meghozott 20.P.20.236/2017/24. számú ítélete ellen a felperes részéről 25. és Pf.8. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezéseit részben megváltoztatja, és az I-II. rendű alperesek javára fizetendő perköltség összegét személyenként 20.000 (húszezer) forintra leszállítja. Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű alperesnek 5.000 (ötezer) forint másodfokú perköltséget.

Megállapítja, hogy a le nem rótt 66.000 (hatvanhatezer) forint fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes végleges keresete szerint annak megállapítását kérte, hogy a 2007. szeptember 13-án kötött kölcsönszerződése érvényesen nem jött létre és érvénytelen a Ptk. 200. § (2) bekezdése, 209/A. § (2) bekezdése, 217. § (1) bekezdése, 218. § (1) bekezdése, valamint a Hpt. 210. § (1)-(2) bekezdése és

213. § (1) bekezdés b), c) és d) pontjai alapján. Kérte, hogy a bíróság az érvénytelenség jogkövetkezményeként a szerződést a határozathozatalig nyilvánítsa hatályossá, és a csatolt elszámolás alapján állapítsa meg, hogy nincs szerződésből eredő kötelezettsége, 3117,47 CHF ellenszolgáltatás nélkül maradt szolgáltatása áll fenn, melynek megfizetésére kérte kötelezni az I. rendű alperest.

A II. rendű alperessel szemben kérte annak megállapítását, hogy nincs fennálló tartozása, illetve az I. rendű alperessel szembeni kereseti kérelmei tűrését.

Keresetének ténybeli alapjaként előadta, hogy 2007. szeptember 13-án az I. rendű alperessel 900.000 forintnak megfelelő deviza alapú személyi kölcsön nyújtására vonatkozó szerződést kötött.

A kezdetben havi 18.320 forint összegű törlesztő részletet az I. rendű alperes 2013 júliusától a 36.640 forintra emelte, majd a szerződést 2015. augusztus 13. napjára felmondta, és a szerződésből eredő követelését 2015. szeptember 7-vel a II. rendű alperesre engedményezte.

Állította, hogy a szerződés nem tartalmazza a szerződés tárgyát, és nem tekinthető egzaktan meghatározottnak a törlesztőrészek száma, összege sem, tekintettel arra, hogy a törlesztőrészlet összege kizárólag forintban került meghatározásra, a törlesztőrészek számának meghatározására pedig egyáltalán nem került sor. Hivatkozott arra, hogy az I. rendű alperes sem a szerződés megkötésekor, sem azt megelőzően nem tájékoztatta arról, hogy az árfolyamkockázat teljes egészében őt terheli. A kockázat feltárásáról szóló tájékoztatás, valamint az üzletszabályzat példányát nem adta át. A hiteligénylés és az ahhoz kapcsolódó okiratok aláírása két alkalommal mintegy 20-20 percet vett igénybe, amely idő alatt a teljeskörű tájékoztatás meg sem történhetett. Számára a legfontosabb a fix törlesztőrészlet volt, amellyel kapcsolatban az alperes félrevezette.

Hangsúlyozta, hogy az alperesek közötti engedményezés folytán nem történt a hitelező személyében jogutódlás. Az II. rendű alperest csupán az elsőfokú bíróság felhívása miatt vonta perbe, mivel a bíróság álláspontja szerint a II. rendű alperes perben állása kötelező.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték. Az I. rendű alperes arra hivatkozott, hogy a szerződés jogi minősítése jogkérdés, így a felperes kizárólag a Ptk. 210. § (2) bekezdése szerint támadhatná meg a szerződést, ennek feltételei azonban hiányoznak. Álláspontja szerint a Hpt. 213. § (1) bekezdés a-d) pontjai szerint fennálló érvénytelenséget a DH törvények kiküszöbölték. Az általa alkalmazott kockázatteltérő nyilatkozat pedig a jogszabály, valamint a PSZÁF 9/2006. (XI. 7.) számú ajánlásában foglaltaknak megfelelt. A 1.039.296 forint összegű tartozására figyelemmel a II. rendű alperes megalapozatlannak tartotta a felperes tartozás hiányára vonatkozó tényállítást. Az érvénytelenség körében a felperes állításait vitatta, azokat bizonyítatlannak tartotta, és hivatkozott a 6/2013. Polgári jogegységi határozatban kifejtettekre.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította, és a felperest az alperesek részére személyenként 20.000 forint + áfa perköltség megfizetésére kötelezte. Megállapította egyúttal, hogy az eljárási illetéket az állam viseli.

Ítéletének indokolásában tényként állapította meg, hogy a szerződésben a teljes hiteldíj-mutató évi 18,77 % százalékbán, a kölcsön futamideje 84 hónapban, a futamidő növekménye pedig maximum 12 hónapban került megállapításra. A szerződés aláírásával egyidejűleg teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt kockázatteltérő nyilatkozat is készült. Az I. rendű alperes 2013. július 21-én tájékoztatta a felperest arról, hogy törlesztőrésze az árfolyam elmozdulására tekintettel 36.640 forint lesz, majd 2015. augusztus 13-án a szerződést felmondta, és követelését 2015. szeptember 7-én a II. rendű alperesre engedményezte. A felperes és az I. rendű alperes között létrejött kölcsönszerződés nem tisztességtelen, és nem ütközik jó erkölcsbe.

K.-né K. M. és **F.-né F. K.** tanúvallomásának értékelése alapján megállapította, hogy a felperes nem tudta bizonyítani, hogy a szerződéskötéssel egyidejűleg nem kapta meg az I. rendű alperes üzletszabályzatát és általános szerződési feltételeit. Hangsúlyozta, hogy önmagában a felperes tagadása nem volt elegendő az ezek átvételére és megismerésére vonatkozó nyilatkozatait tartalmazó okirati bizonyítékokkal szemben. Ugyanezen tényekre nézve a felperesi ellenbizonyítás sikertelensége álláspontja szerint a nyilvánvalóan jó erkölcsbe ütközésre alapított kereset eredményességét is kizárta.

Rámutatott, hogy az üzletszabályzat III.3.8., valamint 4.3. pontjának tisztességtelenségével kapcsolatban azért nem kellett állást foglalnia, mert ezt a kérdést a jogalkotó, illetve az I. rendű alperes által indított perben hozott jogerős bírói döntés már rendezte. Kiemelte: a szerződés maga tartalmazza az éves százalékban kifejezett teljes hiteldíj mutatót, a költségeket, kamatokat és járulékokat, valamint ezek százalékban kifejezett éves mértékét, a törlesztő részletek számát, összegét és törlesztési időpontokat, ezért a felperes a Hpt. 213. § b), c) és d) pontjában foglalt kötelező tartalmi elemek hiányára is alaptalanul hivatkozott.

Az elsőfokú ítélettel szemben, elsődlegesen annak keresete szerinti megváltoztatása, másodlagosan a Pp. 252. § (3) bekezdése alapján a hatályon kívül helyezése iránt a felperes terjesztett elő fellebbezést.

Fellebbezése szerint az elsőfokú bíróság a lefolytatott bizonyítás eredményét tévesen értékelte. Az ítélet tényállása hiányos, amennyiben nem tartalmazza, hogy az I. rendű alperes bankfiókját nem hitelfelvétel céljából kereste fel. A bank alkalmazottja korábbi hitele kiváltása érdekében a perbeli szerződést egy rendkívül kedvező "akciós" konstrukcióként ajánlotta számára. Álláspontja szerint az I. rendű alperes eleve olyan választási lehetőséggel állította szembe, hogy a forint és a deviza alapú hitel közül bizonyosan az utóbbit válassza. Az átlagos fogyasztótól ugyanis nem várható el, hogy a deviza alapú szerződés kockázatát felismerje és a számára látszólag kedvezőtlen konstrukciót válassza. A banki alkalmazott tanúvallomása alapján pedig az I. rendű alperes félrevezető tájékoztatása, valamint a szükségesnél nagyobb összegre vonatkozó hitelajánlata bizonyítást nyert.

Sérelmezte az ítélet azon tényállási elemét is, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozatot átvette. Hivatkozott arra, hogy erre a körülményre nézve sem tárgyi bizonyíték, sem tanúvallomás nem állt rendelkezésre. Hangsúlyozta, hogy az alperes Általános Üzletszabályzata nem ismert előtte, ennek ellenére az alperesek nem gondoskodtak az eljárás során annak becsatolásáról, megismerhetőségéről. Álláspontja szerint az alperesek terhére értékelendő, hogy hitelt érdemlően nem tudták igazolni a Hpt. 210. § (1) bekezdése szerinti kötelezettség teljesítését. Kiemelte: a banki ügyintéző tanúvallomása alapján az is bizonyított tény, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozatban foglaltakon kívül más tájékoztatás nem hangzott el az I. rendű alperes részéről, különösen nem arra vonatkozóan, hogy az árfolyam-kockázat korlátlanul őt terheli. Az eljáró ügyintéző ugyanis maga sem volt tisztában az általuk nyújtott szolgáltatás pontos jellemzőivel. Hangsúlyozta: több teljesített kölcsönügylete is volt az OTP-vel, ezért bizalommal fogadta az ügyintéző ajánlatát, de annak szakszerűségére vonatkozó hite megtevesztésen alapult.

Vitatta az ítélet azon megállapítását is, hogy a szerződés összes lényeges tartalmi eleme rögzítésre került. Fenntartotta, hogy a szerződés nem tartalmazta egzakt meghatározható módon a tárgyának megjelölését, a költségeket és a törlesztő részleteket. Ez utóbbi miatt az a Hpt. 213. § (1) bekezdés e) pontja követelményének nem felel meg.

Az I. rendű alperes terjesztett elő fellebbezési ellenkérelmet, amelyben az elsőfokú eljárás során tett nyilatkozatainak fenntartása mellett az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.

A Fővárosi Ítéltábla a per tárgyalását az Európai Unió Bírósága előtt C-51/17. számon folyamatban lévő előzetes döntéshozatali eljárás befejezéséig felfüggesztette.

Az ezt követően folytatódó eljárásban a felperes kérte a per tárgyalásának felfüggesztését az EUB előtt C-38/17. számon befogadott előzetes döntéshozatali eljárás befejezéséig. Arra hivatkozott ugyanis, hogy a per eldöntése szempontjából előkérdés, hogy megfelel-e a fogyasztóvédelmi

elveknek az, hogy nem kötelező a szerződéskötést megelőzően a szerződés érvényességi feltételeinek megismertetése a fogyasztóval, illetve megengedi, hogy a már visszavonhatatlan vállalási kötelezettségek után közöljön érdemi információkat anélkül, hogy ez semmiséget eredményezne.

A felperes 2018. szeptember 11-i másodfokú tárgyaláson pontosított fellebbezési kérelme szerint csupán az elsőfokú ítélet érvénytelenség megállapítása és jogkövetkezményének levonása iránti keresetét elutasító rendelkezését támadta fellebbezésével, de az alaki érvénytelenség körében kérte értékelni, hogy az I. rendű alperes nem adta át a kockázatfeltáró nyilatkozatot és az Általános Szerződési Feltételeket. A tisztességtelenség körében pedig csak az árfolyamkockázatot a felperesre hárító szerződési feltétel tisztességtelenségére hivatkozott. Ebből következően az ítéletnek az egyéb kereseti kérelmét elutasító rendelkezése fellebbezés hiányában első fokon jogerőre emelkedett [Pp. 228. § (4) bekezdése].

A per főtárgya tekintetében a fellebbezés nem megalapozott.

A felperesnek nem volt olyan bizonyítási indítványa, amelyet az elsőfokú bíróság mellőzött, és az Ítélet tábla a bizonyítással összefüggő eljárási szabálysértést sem észlelt, ezért az elsőfokú bíróság ítéletét érdemben bírálta felül.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, az Ítélet tábla az ügy érdemében hozott döntésével is egyetértett, annak indokait azonban a fellebbezésre tekintettel a következőkkel egészíti ki:

A fellebbezési eljárásban a felperes már kizárólag a Hpt. 213. § (1) bekezdés b), c) és d) pontjára, valamint az árfolyamkockázattal kapcsolatos félrevezető és hiányos tájékoztatásra alapította a szerződés érvénytelenségével kapcsolatos igényét. Az elsőfokú bíróság ezzel összefüggésben helyesen állapította meg, hogy maga a szerződés tartalmazta a teljes hiteldíjmutatót (évi 18,74 %), valamint az ügyleti kamat (évi 12 %) és a kezelési költség (évi 3 %) mértékét. Ebből következően a szerződés a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) és c) pontban meghatározott okból nem semmis. A szerződés Hpt. 213. § (1) bekezdés d) pontján alapuló semmisségének vizsgálatát pedig a DH1 törvény, illetve a DH1 törvény 6. §-a alapján indított perben hozott erga omnes hatályú jogerős ítélet zárta ki. A DH törvényekkel ugyanis a jogalkotó – utólag – kiküszöbölte a tisztességtelen egyoldalú kamat-, költség- és díjemelést lehetővé tevő, egyedileg meg nem tárgyalta, illetve általános szerződési feltételeket. Ezzel a jövőre nézve, a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződésekkel kapcsolatos perekre is irányadóan rendezte a kamatok, a költségek és a díjak mértékét. Mivel ezek meghatározása törvényen alapul, e feltételek szükségképpen tisztességes általános, illetve egyedileg meg nem tárgyalta szerződési feltételt jelentenek, és jogszabályba ütközőnek sem minősülhetnek. A tisztességtelen egyoldalú kamat-, költség- és díjemelést lehetővé tevő egyedileg meg nem tárgyalta, illetve általános szerződési feltételeket ezért úgy kell tekinteni, mintha azok nem is váltak volna a szerződés részévé, és a szerződés ezek nélkül változatlan tartalommal köti a feleket [1/2016. Polgári jogegységi határozat].

Azt a felperes nem vitatta, hogy a kölcsönszerződést, valamint a kockázatfeltáró nyilatkozatot aláírta. Sem **F.-né F. K.**, sem **K.-né K. M.** tanúvallomása nem támasztotta alá a felperesnek azt az állítását, hogy üzletszabályzatot és kockázatfeltáró nyilatkozatot az I. rendű alperestől nem kapott. A kockázatfeltáró nyilatkozat átvétele nem volt a szerződés érvényességének feltétele, és az üzletszabályzat átvételének is kizárólag abból a szempontból volt jelentősége, hogy az abban

foglaltak a szerződés részévé váltak-e [Ptk. 205/B. §]. A kölcsönszerződés aláírásával a felperes elismerte, hogy ezeket átvette, ezért alaptalanul kifogásolta fellebbezésében az elsőfokú ítélet erre vonatkozó megállapítását.

A felperesnek az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatásra vonatkozó kereseti tényelőadásának lényege az volt, hogy a bank félrevezető tájékoztatással vette rá a szerződés megkötésére azzal, hogy a szerződést a meglévőnél kedvezőbb, fix törlesztő részletű konstrukcióként ajánlotta. A felperes ezzel az állításával nem a szerződésből eredő jogoknak és kötelezettségeknek a jóhiszeműség és tisztesség követelményét sértő, számára hátrányos meghatározására [Ptk. 209. §], hanem a Ptk. 210. § (4) bekezdésében meghatározott megtámadási ok fennállására utalt, ennek következtében azt a szerződési feltételek tisztességtelensége körében nem lehetett értékelní. A Ptk. 236. § (1) bekezdésének megfelelő megtámadás hiányában ugyanakkor a bíróság nem vizsgálhatta, hogy a szerződés megkötésekor az alperes valóban megtévesztette-e.

Ez ugyanakkor nem jelentette akadályát annak, hogy az Ítéletábla állást foglaljon az árfolyamkockázatot fogyasztóra hárító rendelkezések tisztességtelenségének a kérdésében, illetve elsődlegesen abban, hogy azok tisztességtelensége egyáltalán vizsgálható-e [Ptk. 209. § (4) bekezdése]. Ezzel kapcsolatban ugyanis a C-51/17. számú ügyben hozott ítéletében az Európai Bíróság azt mondta ki, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozó feltételek nincsenek kizárva a 93/13/EGK Irányelv hatálya alól.

A Kúria a 6/2013. Polgári jogegységi határozatában kifejtette, hogy a deviza alapú hitel-, kölcsön- és pénzügyi lízingszerződések egyik sajátossága az, hogy az adós viseli az árfolyamváltózás hatásait: a forint gyengülése az adós fizetési terhének növekedését, erősödése pedig a csökkenését eredményezi.

A 2/2014. Polgári jogegységi határozatban a Kúria kimondta: a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezése, amely szerint az árfolyamkockázatot – a kedvezőbb kamatmérték ellenében – korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezés, amelynek a tisztességtelensége fő szabályként nem vizsgálható. E rendelkezés tisztességtelensége csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó (a továbbiakban: fogyasztó) számára annak tartalma a szerződéskötéskor – figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is – nem volt világos, nem volt érthető. Ha a pénzügyi intézménytől kapott nem megfelelő tájékoztatás vagy a tájékoztatás elmaradása folytán a fogyasztó alappal gondolhatta úgy, hogy az árfolyamkockázatot nem való, vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli, a szerződésnek az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése tisztességtelen.

A szerződéskötés időpontjában hatályos Hpt. 203. § (6) bekezdése úgy rendelkezett, hogy olyan lakossági ügyféllel kötött szerződés esetén, amely devizahitel nyújtására irányul, a pénzügyi intézménynek fel kell tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásulvételét az ügyfél aláírásával igazolja. A (7) bekezdés a) pontja szerint a kockázatteltáró nyilatkozatnak devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén tartalmaznia kellett az árfolyamkockázatot ismertetését, valamint annak hatását a törlesztő részletre.

A 6/2013. Polgári jogegységi határozat 3. pontja értelmében a pénzügyi intézményt a jogszabály alapján az árfolyamváltózás kockázatával kapcsolatosan terhelő tájékoztatási kötelezettségnek ki kellett terjednie az árfolyamváltózás lehetőségére, és arra, hogy annak milyen hatása van a

törlesztőrészletekre. A tájékoztatási kötelezettség ugyanakkor nem terjedhetett ki az árfolyamváltozás várható irányára, előre nem látható mértékére, a kockázat reális voltára, valószínűségére.

A C-51/17. számú ügyben hozott ítéletében az EUB lényegében megismételte a korábbi, C-186/16. számú ítéletében foglaltakat, amikor kifejtette: az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételnek nemcsak alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára, abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó ne csupán azt legyen képes felismerni, hogy a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet, hanem értékelni kell tudnia egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is.

Az általa aláírt kockázatfeltáró nyilatkozat szerint a felperes tudomásul vette, a fix forint törlesztőrészletek deviza ellenértékét a bank az általa alkalmazott, az esedékesség napját megelőző napon érvényes deviza eladási árfolyam alapján határozza meg. Elfogadta, hogy a kölcsönszerződésben rögzített eredeti futamidő alatt az árfolyam és/vagy a kamat, és/vagy a kezelési költség változása miatt a fix havi törlesztőrészlet nem változik, viszont a hitel futamideje módosulhat. A futamidő növekmény maximum 12 hónap lehet. Tudomásul vette, hogy amennyiben a fix forint törlesztőrészletű deviza alapú személyi kölcsön futamideje alatt rendkívüli árfolyam változás következik be (a hitel felvételekor érvényes árfolyam 50%-kal elmozdul), a bank jogosult a fix forint törlesztőrészlet megváltoztatására. Elfogadta, hogy viseli az árfolyamváltozásokból eredő kockázatot.

A tájékoztatás alapján az „átlagos fogyasztó” mércéjén keresztül megítélt felperes számára egyértelműen felismerhető kellett legyen, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, ami a Ptk. 209. § (4) bekezdése értelmében az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési rendelkezések tisztességtelenségének a vizsgálatát kizárta [2/2014. Polgári jogegységi határozat 1. pontja]. Az Ítéltábla álláspontja szerint az abból eredő felismerés hiánya nem értékelhető az alperes terhére, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozatot – előadása szerint – a felperes aláírását megelőzően nem olvasta el.

A felperes esetében nem volt olyan a szerződéskötést követően kiállított egyoldalú banki jognyilatkozat, amelynek jogi jellege a szerződés érvényessége szempontjából kérdéses lett volna [1/2016. Polgári jogegységi határozat], a kölcsön lényeges elemeit maga a szerződés tartalmazta. Az Ítéltábla álláspontja szerint ezért az EUB előtt C-38/17. számon folyamatban lévő ügy eldöntése jelen per elbírálása szempontjából nem volt előzetes kérdés.

Az eljárás során mind az I. rendű alperes által meghatalmazott ügyvéd, mind a II. rendű alperesnek a perben korábban eljáró jogi képviselője úgy nyilatkozott, hogy alanyi áfa mentes, ezért az elsőfokú bíróság ítéletében tévesen kötelezte áfával terhelt ügyvédi munkadíjuk megtérítésére a felperest. Az Ítéltábla ezért a felperes által fizetendő perköltséget az áfa összegével leszállította.

A kifejtettekre tekintettel az Ítéltábla a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta.

A fellebbezés csak olyan részben vezetett eredményre, melynek a perköltség viselésére kihatása nem volt, ezért az Ítéltábla a felperest a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a másodfokú

eljárás során érdemben nyilatkozó I. rendű alperes jogi képviselőjének a fellebbezési eljárásban kifejtett tevékenységével arányos ügyvédi munkadíjából álló másodfokú perköltsége megfizetésére.

A felperes részére engedélyezett személyes költségmentesség folytán az Ítéltábla a le nem rótt fellebbezési illeték viseléséről a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján határozott.

Budapest, 2019. március 19.

Világhyiné dr. Böcskei Terézia s.k.
a tanács elnöke

. Csóka István s.k.
előadó bíró

dr. Lente Sándor s.k.
bíró